

Feixisme, verticalitat i monument de l'Ebre

El debat sobre la permanència o enderrocament del monument a la batalla de l'Ebre porta derivacions impensables, però n'hi ha alguna que pot ajudar a incrementar la nostra cultura.

Un membre del consistori municipal de Tortosa va declarar que calia liquidar el monument imposant l'horitzontalitat en oposició a la verticali-

tat dels monuments feixistes. Confesso que mai havia sentit parlar d'una especial verticalitat dels edificis i dels monuments feixistes, com quelcom diferent dels edificis d'altres èpoques històriques.

Vaig fer cerques per internet i no vaig trobar cap ratificació en la mateixa línia, però sí una tendència a la megalomania entre els dirigents més o

menys feixistes. El cas més extrem el del nazisme, havent previst Hitler la construcció d'una nova capital d'Alemanya, Germània, dissenyada per Albert Speer, que mai no es va arribar a construir. Però tampoc sembla que sigui una exclusiva, ja que, per exemple, Brasil va construir una nova capital amb grans monuments i enormes avingudes, Brasília, obra per cert, d'Oscar Niemeyer, membre del Partit Comunista. Per tant, el colossalisme no és una exclusiva del feixisme.

Deixant de banda edificis, em vaig posar a recordar monuments destacats del món, molts dels quals he vist personalment, per a contrastar si hi havia verticalitat o horitzontalitat com a definitoris de feixisme o de democràcia. Els primers que em van venir al cap van ser l'estatua de la Llibertat a Nova York i el dedicat a Nelson a Trafalgar Square, a Londres. Cap del dos està gitat, sinó ben verticals. Són monuments feixistes?

I vaig seguir mentalment en els records: la Place Vendôme de París; els de Colom a Barcelona o Nova York; el de la Immaculada a Roma; ... Són tots obra de feixistes?

En situo a Barcelona i relacionat amb la Guerra Civil de 1936-1939. El monument anomenat "Fraternitat", al Camp de la Bota, erigit en homenatge als que van ser afusellats en aquest lloc, obra de Miquel Navarro, és vertical, com també ho és el dedicat a les Brigades Internacionals, obra de Roy Shifrin. També són feixistes?

El monument a la República a Barcelona, obra de Josep Viladomat, és vertical en les seves dues versions. El 1934, abans la guerra, es va col·locar

l'estàtua a sobre del monòlit de la coneguda com "la plaça del llapis", encreuament Diagonal-Passeig de Gràcia, i en l'actualitat a Nou Barris. Per cert, els franquistes van treure aquesta estàtua, i va ser reposada en l'etapa democràtica. La mania d'uns i altres de fer fora monuments.

Vaig continuar el repàs mental, recordant que entre els primers monuments de la humanitat hi havia els menhirs megalítics. Eren verticals, grans pedres posades dretes. No tinc la impressió que pensessin en Mussolini quan les erigien.

Però els monuments per excel·lència per la seva quantitat al món són els obeliscs. Se n'han construït arreu al llarg dels segles. Les potencies colonials se'n van emportar uns quants d'emblemàtics de països com l'antic Egipte i els tenim a Londres, París, Roma i altres indrets. D'una etapa més propera destaco el geganti obelisc Washington Monument, a la capital nord-americana. Tampoc semblen d'inspiració feixista.

O els arcs de triomf, tan freqüents. Des dels de la Roma imperial fins al considerat símbol principal de la capital francesa, d'homenatge a l'exèrcit de Napoleó, en el qual, per cert, hi ha el nom de Tortosa com una de les ciutats conquerides. Podem recordar-ne altres més modestos però no petits, com el de Barcelona. Tots monuments verticals i res a veure ni amb Franco ni Mussolini. Fins i tot la Porta de Brandenburg, de Berlín, és de 1791. On era Hitler?

Dirigeixo el record cap als monuments soviètics. Quasi sempre colossals. El de Stalingrad, o el famós de

Daniel Arasa

l'obrer i la camperola amb el martell i la falç, o els nombrosos Memorials de la Segona Guerra Mundial, o els erigits per l'URSS a Berlín o Viena. Tots o Quasi tots, verticals. I precisament de signe antifeixista.

M'he posat a pensar en monuments horitzontals que he conegut. A banda de les moltes estàtues jacentes dels cementiris, l'únic important que recordo és l'Holocaust Mahmal, a Berlín, proper a la Porta de Brandenburg, dedicat als jueus perseguits pel nazisme. Consta de 2.711 lloses de formigó.

Es pot afirmar que els ponts són monuments horitzontals, però, en principi, no estan concebuts de manera primordial com a monuments, sinó com a mitjà de pas de persones o vehicles. És obvi que es poden fer atractius estèticament. També els feixistes feien ponts.

Es pot ben assegurar que la immensíssima majoria dels monuments d'arreu del món i de totes les èpoques són verticals. Per tant, encara que "sobre gustos no hay nada escrito", proposar l'horitzontalitat per atribuir al feixisme la verticalitat dels monuments no té cap base. És una frivolitat que es vol vestir d'intel·lectualisme.

(Vegeu l'article complet al web setmanarilebre.cat)

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya

